

TUTKIMUSRAPORTTI

YLÖJÄRVI

Keijärvi (Keijärvi)

Historiallisen ajan kylänpaikan arkeologinen koekaivaus
11.–13.6.2018

Museovirasto

ARKEOLOGISET KENTTÄPALVELUT

KOEKAIVAUSRHYHMÄ

JAN-ERIK NYMAN

Tiivistelmä

Ylöjärven Keijärvellä sijaitseville kiinteistöille 980-406-2-41 Kesäranta ja 980-406-2-70 Elämänvalhe on suunniteltu uutta jätevesijärjestelmää. Hankealue sijaitsee Keijärven historiallisen ajan kylänpaikalla, minkä vuoksi hanke edellytti arkeologista koetutkimusta. Museoviraston koekaivausryhmä suoritti paikalla koekaivauksen kolmen päivän aikana 11.–13.6.2018, jolloin tutkittiin suunniteltua putkilinjaa ja maasuodattamon paikkaa kaivamalla 15 koekuoppaa, joiden yhteenlaskettu pinta-ala oli 12,25 m². Koekaivauksessa ei paljastunut säilyneitä vanhoja rakenteita tai kulttuurikerroksia, joten koetutkimuksen perusteella hankealueella ei ole säilynyttä kiinteää muinaisjäännöstä.

Kannen kuva: Näkymä kohti tutkimuskohdetta, kuvattu pohjoisesta. AKDG 5624:1

Sisällysluettelo

Kansilehti	
Tiivistelmä	
Sisällysluettelo	1
Arkisto- ja rekisteritiedot	2
Sijaintikartat	3
1. JOHDANTO	5
2. TUTKIMUSHISTORIA	6
3. KOHTEEN SIJAINTI JA KUVAUS	7
4. TUTKIMUSMENETELMÄT	11
5. KAIVAUSHAVAINNOT	11
6. YHTEENVETO	14
7. LÄHTEET	15
8. DIGIKUVALUETTELO	15
9. KARTTALUETTELO	15
9. KOEKUOPPAKUVAUKSET	16
Kartta 1–2	
Poistetut löydöt	

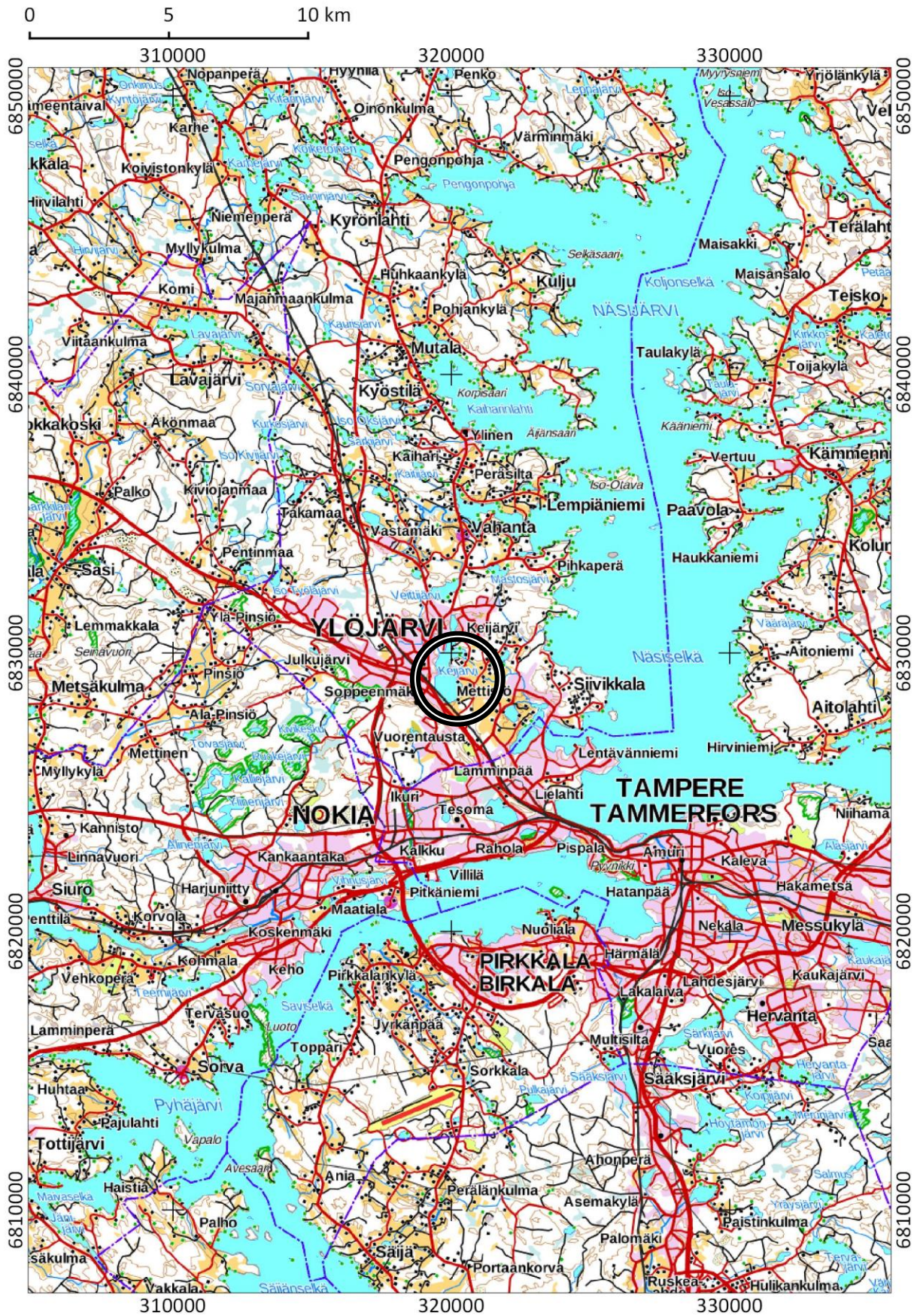
Arkisto- ja rekisteritiedot

Kohteen nimi:	YLÖJÄRVI Keijärvi (Keijärvi)
Muinaisjäännöslaji:	Historiallisen ajan kylänpaikka
Muinaisjäännösrekisterinro:	1000003196
Tutkimuksen laatu:	Koekaivaus
Kenttätyönjohtaja:	Jan-Erik Nyman, FM
Apulaistutkijat:	Sara Perälä, FM Janne Rantanen, FM
Kaivausapulaiset:	Henna Lindström, FM
Tutkimuksen rahoittaja:	Museovirasto (virkatyö)
Kenttätyöaika:	11.–13.6.2018
Tutkimusalue / Tutkittu ala:	390 m ² / 12,25 m ²
Maakunta:	Pirkanmaa
Kaupunki, kylä:	Ylöjärvi, Keijärvi
Kiinteistötunnus:	980-406-2-41 Kesäranta 980-406-2-70 Elämänvalhe
Peruskartta, TM35-lehtijako:	M4212F
Peruskartta, Yleislehtijako:	2123 06 Ylöjärvi
Tutkitun alueen keskikoordinaatit:	N: 6829029 E: 320269 (ETRS-TM35FIN)
Tutkitun alueen korkeus:	Z: 119–121 (N2000)
Kohteen lähin osoite:	Keijärventie 294, 33470 Ylöjärvi
Kaivauslöydöt:	-
Aikaisemmat tutkimukset:	2003 Ulla Lähdesmäki, tarkastus 2008 Vadim Adel, tarkastus 2009 Tuula Heikkurinen-Montell, Ulla Lähdesmäki ja Päivi Kankkunen, tarkastus
Aikaisemmat löydöt:	-
Digikuvat:	AKDG 5624:1–11
Kartat:	Kartta 1–2
Liitteet:	Poistetut löydöt, 2 sivua
Tutkimusraportti:	Museoviraston arkisto, Helsinki

YLÖJÄRVI Keijärvi (Keijärvi)

N: 6829029 E: 320269 (ETRS-TM35FIN) Z: 119–121 (N2000)

1: 200 000

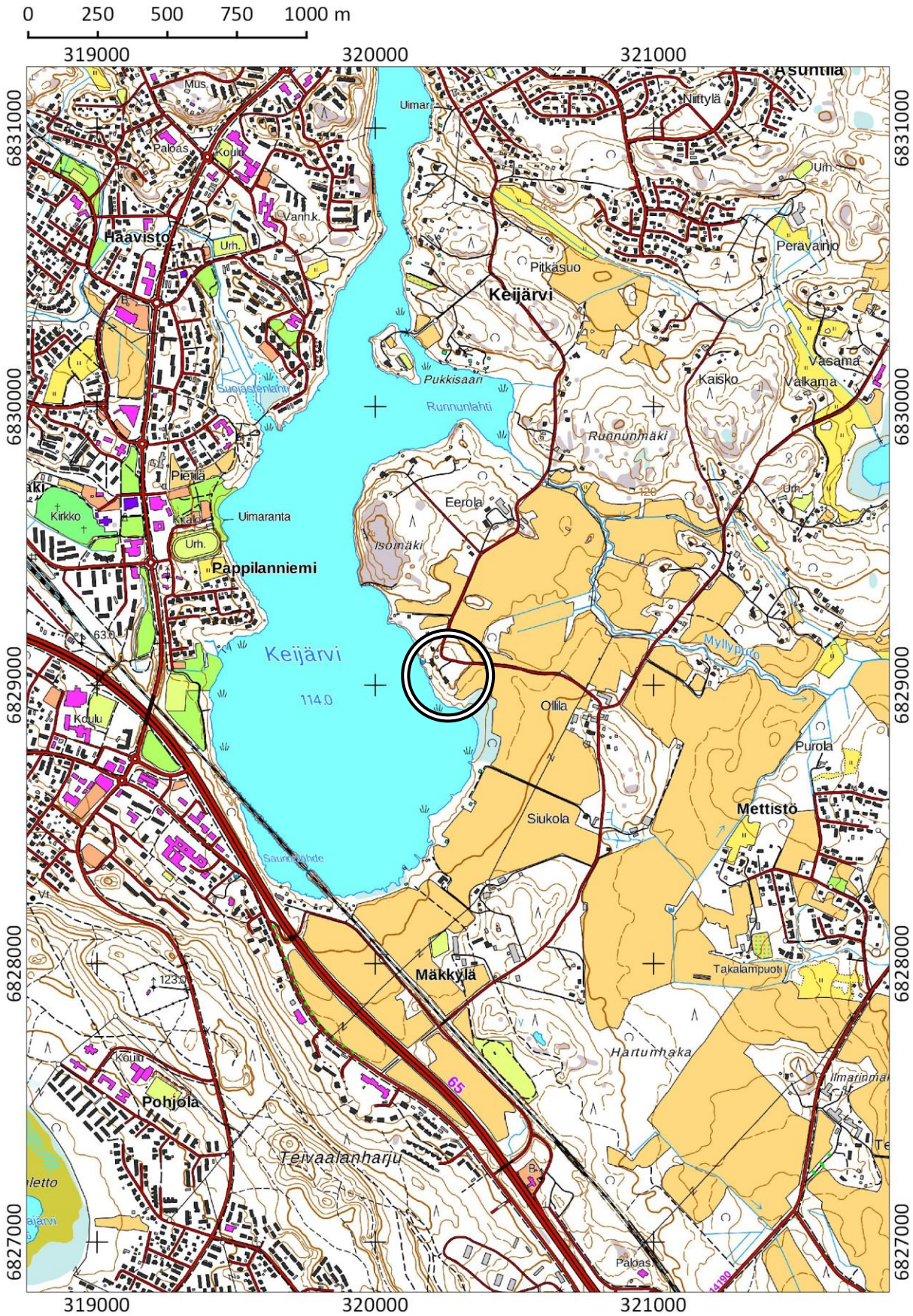

© Maanmittauslaitos 2018

YLÖJÄRVI Keijärvi (Keijärvi)

N: 6829029 E: 320269 (ETRS-TM35FIN) Z: 119–121 (N2000)

1: 20 000

© Maanmittauslaitos 2018

1. JOHDANTO

Ylöjärven Keijärvellä on suunniteltu uutta jätevesijärjestelmää, jossa jätevedet kiinteistöllä 980-406-2-41 Kesäranta olevalta omakotitalolta johdettaisiin naapurikiinteistölle 980-406-2-70 Elämänvalhe rakennettavaan maasuodattamoon, minkä jälkeen puhdistunut jätevesi laskisi purkuputken kautta olemassa olevaan avo-ojaan. Hankealue sijaitsee Keijärven historiallisen ajan kylänpaikalla, joka on muinaismuistolain (295/1963) rauhoittama kiinteä muinaisjäänös (rekisteritunnus 1000003196). Tämän vuoksi Pirkanmaan maakuntamuseo katsoi Ylöjärven kaupungin rakennusvalvonnalle antamassaan lausunnossa (diar. 567/2017), että hankkeen toteuttaminen edellyttää arkeologista koekaivausta. Koekaivauksessa tulee selvittää muinaisjäänöksen säilyneisyyttä ja merkitystä hankealueen kohdalla. Tutkimustulosten perusteella maakuntamuseo arvioi, onko tarvetta jatkotutkimuksiin.

Pirkanmaan maakuntamuseo antoi 19.3.2018 Museoviraston koekaivausryhmälle tehtäväksi toteuttaa koekaivauksen. Tutkimus suoritettiin kolmen päivän aikana 11.–13.6.2018, jolloin suunnitellulle putkilinjalle sekä maasuodattamon kohdalle ja lähiympäristöön kaivettiin 15 koekuoppaa, joiden yhteenlaskettu pinta-ala on 12,25 m². Koekaivaus tehtiin poutaisessa hellesäässä. Vireillä oleva jätevesihanke oli pieni yksityinen hanke, joten koekaivaus tehtiin virkatyönä ja Museoviraston kustantamana. Koekaivauksessa toimi kenttätyöjohtajana FM Jan-Erik Nyman, apulaistutkijoina FM Sara Perälä ja FM Janne Rantanen sekä kaivausapulaisena FM Henna Lindström.

Helsingissä 20.2.2019

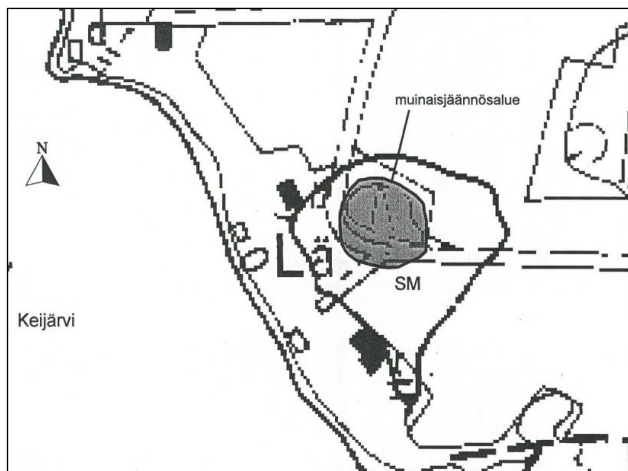

Jan-Erik Nyman, FM

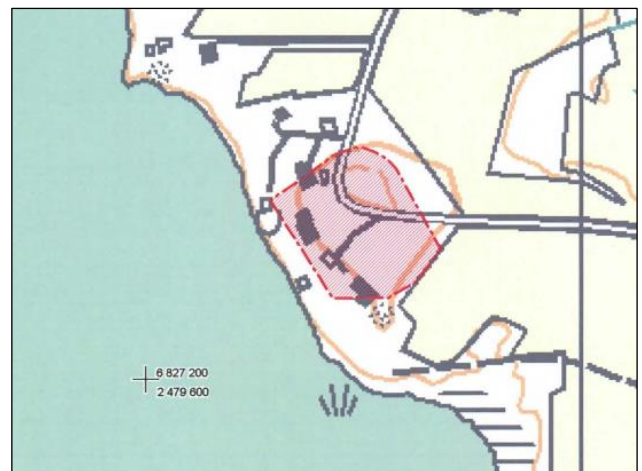
2. TUTKIMUSHISTORIA

Ensimmäisen Keijärven historiallisen ajan kylänpaikalle kohdistuneen arkeologisen maastotutkimuksen suoritti Pirkanmaan maakuntamuseon arkeologi Ulla Lähdesmäki vuonna 2003. Kaavoituksen yhteydessä oli käynyt ilmi, että paikalla on aiemmin tarkastamaton historiallisen ajan kylänpaikka, joka paikannettiin tarkastuksessa kylätien reunustamalle mäenkumpareelle. Sieltä havaittiin useita pienikoisten rakennusten perustusjäännöksiä sekä rökkiöitä, jotka vaikuttivat tulisijojen jäännöksiltä. Yhteen maansekaiseen rökkiöön tehtiin tarkastuksen yhteydessä pieni koekuoppa, josta paljastui runsaasti tiilensiruja, palanutta savea, noki-maata ja hiiltä. Kohde rajautuu Lähdesmäen arvion mukaan noin 50 x 50 m laajalle alueelle (Lähdesmäki 2003). Hänen pääosin Keijärventien pohjoispuolelle rajaamansa alue sijaitsee noin 60 m vireillä olevasta hankealueesta pohjoiseen.

Kohteen tarkasti seuraavan kerran Pirkanmaan maakuntamuseon arkeologi Vadim Adel vuonna 2008 silloin vireillä olevan rakennushankkeen vuoksi. Tarkastuksessa Adel totesi, että suunniteltu uudisrakennus sijoittuu 1700-luvun kartan perusteella paikannetulle vanhalle kylätontille. Rakennuspaikalla kasvoi varttunutta metsää, joten Adel arvio, että paikalla on voinut säilyä vanhaan kylänpaikkaan liittyvää kulttuurikerrosta. Lisäksi hän havaitsi, että alueella on useita sammaloituneita kiviä, joista osa saattaa olla peräisin talojen perustuksista. Rakennuspaikan vieressä olevan omakotitalon sorapintaisella piha-alueella muinaisjäännös on kuitenkin hänen arvionsa mukaan todennäköisesti tuhoutunut. Historiallisen kartta-analyysin ja tarkastuksensa perusteella Adel katsoi Keijärven muinaisjäännösalueen laajemmaksi kuin mitä Lähdesmäki oli vuonna 2003 esittänyt. Adelin määrittämä muinaisjäännösalue oli 135 x 110 m laaja ja kattoi myös Keijärventien eteläpuolella olevaa rantavyöhykettä (Adel 2009).

Kuva 1. Ote Lähdesmäen tarkastusraportin kartasta, jossa on esitetty hänen rajaamansa muinaisjäännösalue.

Kuva 2. Ote Adelin tarkastusraportin kartasta, jossa on esitetty hänen rajaamansa muinaisjäännösalue.

Pirkanmaan maakuntamuseo oli edellyttänyt, että vuonna 2008 tarkastettu rakennuspaikka tulisi tutkia arkeologisesti ja kohde oli otettu Museoviraston koekaivausryhmän seuraavan vuoden kenttätöohjelmaan. Keväällä 2009 tehdystä maastotarkastuksesta kävi kuitenkin ilmi, että uudisrakennuksen perustukset oli jo ehditty tehdä. Tarkastukseen osallistuivat Museoviraston intendentti Tuula Heikkurinen-Montell, koekaivausryhmän tutkija Päivi Kankkunen sekä Pirkanmaan maakuntamuseon arkeologi Ulla Lähdesmäki. Asiasta ei tehty poliisille tutkintapyyntöä (Heikkurinen-Montell 2009). Kyseinen rakennuspaikka sijaitsee noin 70 m vireillä olevasta hankealueesta luoteeseen.

3. KOHTEEN SIJAINTI JA KUVAUS

Tutkittava kohde sijaitsee Ylöjärven Keijärven vanhalla kylänpaikalla sijaitsevalla pientalotontilla ja sen vierisellä entisellä nykyään metsittyneellä pellolla noin 1,3 km Ylöjärven kirkosta itäkaakkoon. Keijärven vanha kylänpaikka sijaitsee saman nimisen järven itärannalla olevalla pienellä mäellä, ja sen eteläosassa sijaitsee tutkimuskohteena oleva pientalotontti. Maasto on tutkimuskohteen kohdalla melko loivapiirteistä, mutta mäen rinne jyrkkenee jonkin verran lähempänä Keijärven rantaa. Pientalotontti Kesäranta on pääosin hoidettua piha-aluetta, jossa sijaitsee 1960-luvun lopulla rakennettu omakotitalo ja 1930-luvulla rakennettu rantasauna. Uuden jätevesijärjestelmän sakosäiliö ja pumppukaivo on suunniteltu rakennettavaksi omakotitalon luoteispuolelle nykyisten saostuskaivojen kohdalle. Jätevedet on suunniteltu johdettavaksi jätevesiputkea pitkin pientalotontin koillispuolella olevalle entiselle pellolle, johon on suunniteltu myös maasuodattamo. Entisellä pellolla on täyskasvuista istutettua koivumetsää ja aluskasvillisuus koostuu pääosin heinästä ja vadelmapensaista. Tutkimusalueen korkeus on 119–121 m mpy (N2000) ja maaperä koostuu pääosin hiesusta.

Kuva 3. Näkymä kohti tutkimuskohdetta, kuvattu luoteesta. AKDG 5624:2

Kuva 4. Suunniteltu maasuodattamoon johtava putkilinja, kuvattu luoteesta. AKDG 5624:3

Kuva 5. Näkymä kohti suunniteltua maasuodattamoa ja siihen johtavaa putkilinjaa. Apulaistutkija Sara Perälä ja kaivausapulainen Henna Lindström kaivavat koekuoppia maasuodattamon kohdalla ja maanomistaja seuraa työn etene- mistä. Kuvattu kaakosta. AKDG 5624:4

Kuva 6. Suunniteltu putki- linja pientalotontin piha- piirissä, kuvattu idästä. AKDG 5624:5

Kuva 7. Pientalotontin vanhat saostuskaivot, joiden kohdalle on suunniteltu asennettavaksi uusi sakosäiliö ja pumppu- kaivo. Kuvattu koillisesta. AKDG 5624:6

Tutkimuskohde nousi maankohoamisen myötä Itämeren vedenpinnan yläpuolelle jo mesoliittisella kivikaudella, jolloin myös Keijärvi kuroutui erilliseksi vesialtaaksi (Matisto & Virkkala 1964:118–122). Tutkimuskohteen lähistöltä tunnetaan yksi kivikautinen asuinpaikka sekä jonkin verran kivikautisia löytöjä. Näistä lähin on Ollilan Kotivainion asuinpaikka, joka sijaitsee tutkimuskohteesta reilut 100 m itään. Pronssikautisia kohteita tai löytöjä ei lähistöltä tunneta, mutta Keijärven länsirannalta tunnetaan kaksi rautakautista kohdetta. Näistä lähin on Mikkolan kalmisto noin kilometrin verran tutkimuskohteesta lounaaseen.

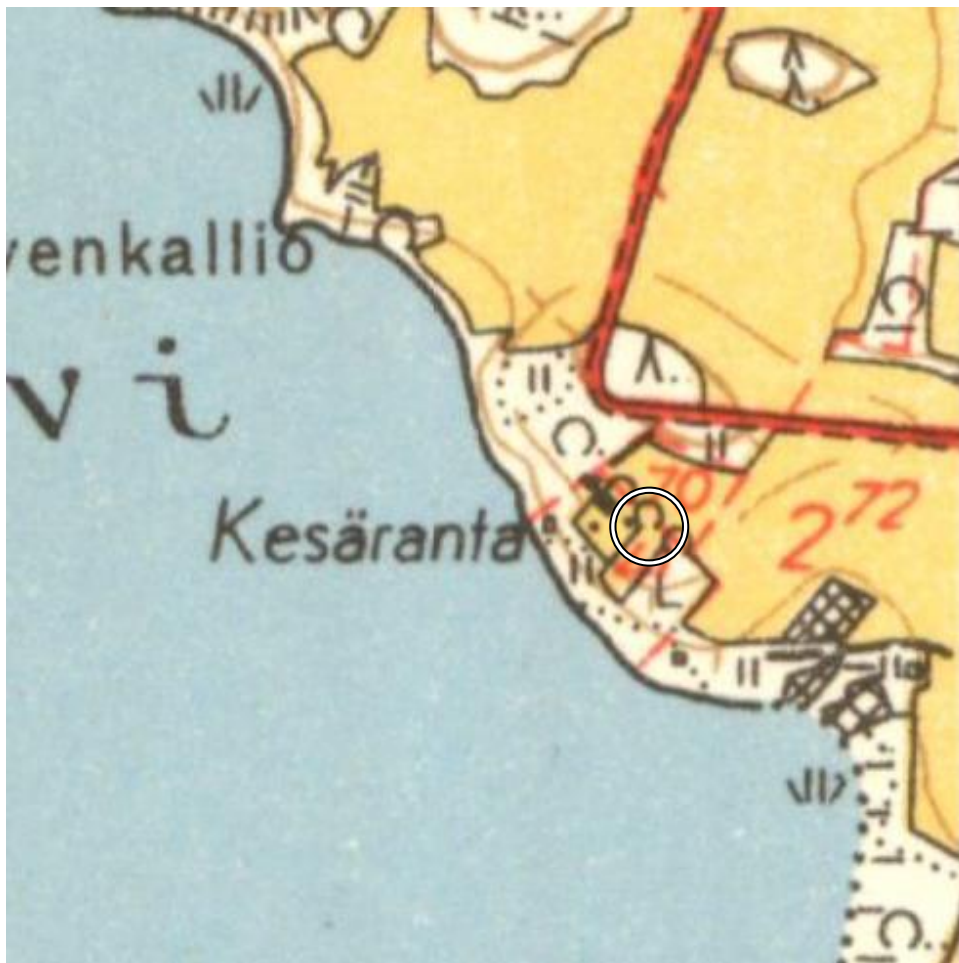
Ensimmäinen maininta Keijärven kylästä historiallisissa lähteissä on vuodelta 1439 ja vuonna 1540 kylässä oli yhdeksän tilaa (Saarenheimo 1974:68). Tutkimusalueen omisti viimeistään 1700-luvun loppupuoliskolla Ollilan tila, josta tutkimuskohteena olevat kiinteistöt lohkottiin; kiinteistörekisterin mukaan Kesäranta vuonna 1929 ja Elämänvalhe vuonna 1939. Vuodelta 1765 olevassa isojakokartassa tutkimuskohde sijaitsee Ollilan tontin itälaidalla ja tämän itäpuolella olevan kylätien ja viljelyspalstojen kohdalla. Isojaon jälkeen tonttimaat siirrettiin pois vanhalta kylänpaikalta ja alue raivattiin suurimmilta osiltaan pelloksi. Alue otettiin uudelleen asumiskäyttöön vasta 1930-luvulta lähtien, kun paikalle rakennettiin Kesärannan huvila.

Kuva 8. Ote maanmittari Daniel Hallin laatimasta kartasta vuodelta 1765, johon tutkimuskohteen sijainti on ympyröity. Tontti nro 1 on Eerolan tila, tontti nro 2 Ollilan tila ja tontti nro 3 Siukolan tila. Kartta: Kansallisarkisto H6:9/1-10.

Kuva 9. Ote venäläisestä topografisesta kartasta vuodelta 1909, johon tutkimuskohteen sijainti on ympyröity. Alue on tähän aikaan ollut peltoa. Kartta: Kansallisarkisto, Senaatin kartasto [Pirkkala] (XIX-XX 22-23).

Kuva 10. Ote topografisesta kartasta vuodelta 1953, johon tutkimuskohteen sijainti on ympyröity. Paikalla on silloin ollut peltoa, jonka viereen kylän vanhalle tonttimaalle on rakennettu Kesärannan huvila. Kartta: Maanmittauslaitos.

4. TUTKIMUSMENETELMÄT

Suunniteltu jätevesiputkilinja ja maasuodattamon paikka oli maanomistajan toimesta merkitty maastoon ja niiden kohdalle kaivettiin 15 koekuoppaa, joista 11 kpl oli 1,0 x 1,0 m kokoisia, 3 kpl 0,5 x 0,5 m kokoisia ja 1 kpl 1,0 x 0,5 m kokoinen. Kaivettu pinta-ala on yhteenlaskettuna 12,25 m². Koekuopat kaivettiin lapiolla ja kaivauslastalla. Lapiolla kaivettu maa seulottiin. Koekuopat kaivettiin yksikkökaivausmenetelmällä, jossa maakerrokset poistettiin niiden luontaisten rajojen mukaisesti. Koekuoppien maakerrosyksiköt (Y) nimettiin juoksevilla numerosarjalla. Numerosarjan ensimmäinen luku viittaa koekuopan numeroon ja toinen luku yksikköön. Löydöt otettiin talteen koekuopan ja maayksikön tarkkuudella. Koekuoppien sijainnit mitattiin VRS-tukiasemaverkkopalveluun yhdistetyllä GNSS-vastaanottimella (Topcon Hiper SR), jonka tarkkuus oli melko peitteisessä maastossa keskiarvomittauksella ± 15 cm. Mittaukset tehtiin valtakunnallisessa ETRS-TM35FIN –tasokoordinaatistossa ja N2000 korkeusjärjestelmässä. Koekuopat dokumentoitiin valokuvamalla digitaalikameralla ja niistä tehtiin kirjalliset muistiinpanot.

Jälkityövaiheessa laadittiin Maanmittauslaitoksen maastokartan pohjalle mittakaavaan 1:500 yleiskartta, johon koekuoppien sijainnit lisättiin. Lisäksi laadittiin erillinen kartta, johon on merkitty muutosehdotus tutkitun muinaisjäännekohteen aluerajaukselle. Tutkimuksessa otetut digitaaliset valokuvat on luetteloitu Museoviraston kuvakokoelmiin päänumerolla AKDG 5624. Koekaivauksen löydöt ajoittuvat pääosin melko myöhäiselle historialliselle ajalle ja ne löytyivät sekoittuneesta kyntökerroksesta, joten niistä tehtiin kirjallinen kuvaus, minkä jälkeen ne poistettiin.

5. KAIVAUSHAVAINNOT

Suunnitellulle putkilinjalle ja maasuodattamon kohdalle kaivetuista koekuopista ei saatu havaintoja säilyneestä kiinteästä muinaisjäännekohteesta. Kesärannan asuinrakennuksen luoteispuolelle kaivetuista koekuopista nro 1–3 kävi ilmi, että alueen mahdolliset vanhat maakerrostumat ovat 1900-luvun rakentamisen ja maanmuokkauksien myötä pääosin tuhoutuneet. Koekuoppa 1 sijoitettiin tulevan sakosäiliön ja pumppukaivon kohdalle ja siitä paljastui pihamullan alta puhdas ja melko löyhä hietakerros, joka jatkui maakairauksen perusteella ainakin metrin syvyyteen. Vanhat saostuskaivot sijaitsevat koekuopan vieressä ja hietakerros tulkittiin niiden varten tehdyn kaivannon täyttömaaksi. Koekuoppien 1 ja 2 välisellä alueella on asuinrakennukseen vievä kulkuväylä, jonka kohdalla mäen loiva rinne on täyttömaalla tasoitettu. Koekuopasta 2 paljastui pihamullan alta soraista täyttö- tai tasoitusmaata, joka sisälsi melko runsaasti 1900-luvulle ajoittuvaa purkujätettä, mm. asbestinpaloja. Työturvallisuussyistä koekuopan kaivaminen jätettiin asbestihavainnon takia kesken, mutta maakairauksen perusteella kerroksen alla oli 60 cm paksu kerros puhdasta ja melko löyhää hietaa. Kerros muistutti koekuopasta 1 havaittua hietakerrosta, minkä perusteella senkin katsottiin olevan täyttömaata. Vasta 80 cm syvyydestä tavoitettiin maakairalla muuallakin tutkimusalueella esiintyvää luontaista hiesumaata. Koekuopasta 3 havaittiin pintamullan alta myös sorainen täyttökerros, mutta se oli vain 15 cm paksu ja sen alla oli 25 cm paksu kerros löydötöntä multaa, joka tulkittiin vanhaksi pellon kyntökerrokseksi. Tämän alla oli puhdas hiesumaa.

Hoidetun pihapiirin koillispuolelle kaivetuissa koekuopissa nro 4–15 oli pääosin hyvin samankaltainen maannos. Alue on vanhaa peltoa ja pintaturpeen alla oli 20–35 cm paksu savinen kyntökerros, jonka alta paljastui puhdas hiesu- tai savimaa. Poikkeuksena olivat koekuopat 10 ja 13, joista kyntökerroksen alta paljastui mullalla täyttynyt oja. Koekuopassa 10 saatiin ojan koko leveys paljastettua ja se osoittautui 30 cm leveäksi. Koekuopissa paljastuneiden ojien syvyydet olivat noin 20-25 cm. Kyseessä lienee salaojia tai vanhoja sarkaojia, joiden pituussuunnat olivat suurin piirtein lounais-koillisuuntaisia.

Kuva 11. Koekuoppa 4, kuvattu lännestä. AKDG 5624:9

Kuva 12. Koekuoppa 9, kuvattu lännestä. AKDG 5624:10

Koekuoppien löytömateriali on peräisin sekoittuneista kyntö- ja pihamultakerroksista. Se on määrältään melko vähäinen ja ajoittuu pääosin melko myöhäiselle historialliselle ajalle. Selvästi 1900-lukua vanhempia löytöjä on vain muutamia eikä näistä yksikään ajoitu selvästi 1600-lukua vanhemmaksi. Vanhemmat ajoitettavissa löydöt ovat koekuopasta nro 7 löytynyt kivisaviastian kylkipala, joka lienee 1700- tai 1800-luvulle ajoittuva seltteripullon pala, sekä koekuopista nro 4, 7, 11 ja 13 löytyneet muutamat pienet punasaviastian palat, jotka ajoittunevat 1600-1800-luvulle. Lisäksi löytyivät koekuopista nro 6 ja 9 palat harmaata tuluspiitä, jotka lienevät 1900-lukua vanhempia. Näiden löytöjen lisäksi on vähäinen määrä pieniä tiilen ja savi-kuonan kappaleita, yksi rautakuonan kappale sekä palamatonta ja yksi pala palanutta luuta, joita ei kyetä tarkemmin ajoittamaan. Muut löydöt ajoittuvat 1900-luvulle tai aikaisintaan 1800-luvulle.

Kuva 13. Koekuopasta 7 löytynyt kivisaviastian pala. AKDG 5624:11

Koekuopista saatujen havaintojen lisäksi saatiin maanomistajalta tieto, että Kesärannan pihapiirin pohjoisnurkassa nykyisen pihatien kohdalla on sijainnut vuoden 1930 paikkeilla rakennettu kesähuvila, joka on purettu vuonna 1970. Paikalla on jäljellä peittyneitä rakennuksenperustuksia ja maa lienee tässä kohdin viimeistään purkamisen yhteydessä perusteellisesti muokattu.

Maanomistaja näytti myös Kesärannan asuinrakennuksen kaakkoispuolella olevan kummun (N: 6828997,1 E: 320263,9), jonka iästä tai funktiosta hänellä ei ollut tarkempaa tietoa. Hänen muistitietoihinsa perustuvan arvion mukaan kumpu on kuitenkin vanhempi kuin nykyinen vieressä oleva päärakennus, eli 1900-luvun puoliväliä vanhempi. Turpeen peittämä kumpu on 4,0 x 4,8 m laaja ja vajaan metrin korkea. Maakairaamalla selvisi, että kumpu sisältää multaa ja kiviä, mutta havaintoja tiilestä, palaneesta savesta, hiilestä tai noesta ei saatu. Kummun ajoitus ja funktio jäivät näin ollen epäselviksi. Kummun kaakkoispuoleinen alue vaikuttaa

suhteellisen hyvin myöhemmän ajan maankäytöstä säästyneeltä ja koska paikalla on historiallisen kartta-aineiston perusteella sijainnut Siukolan tilan vanha tonttimaa, on alue syytä pitää muinaisjäännösalueena.

Kuva 14. Näkymä kohti paikkaa, jossa on sijainnut vuoden 1930 paikkeilla rakennettu kesähuvila, joka purettiin vuonna 1970. Kuvattu kaakosta. AKDG 5624:7

Kuva 15. Kesärannan asuinrakennuksen kaakkoispuolella oleva maan- ja kivensekainen kumpu, kuvattu pohjoisesta. AKDG 5624:8

6. YHTEENVETO

Ylöjärven Keijärvellä on suunniteltu uutta jätevesijärjestelmää, jossa jätevedet kiinteistöllä 980-406-2-41 Kesäranta olevalta omakotitalolta johdettaisiin naapurikiinteistölle 980-406-2-70 Elämänvalhe suunniteltuun maasuodattamoon, jonka jälkeen puhdistunut jätevesi laskisi purkuputken kautta olemassa olevaan avo-ojaan. Hankealue sijaitsee Keijärven historiallisen ajan kylänpaikalla, joka on muinaismuistolain (295/1963) rauhoittama kiinteä muinaisjäänös. Tämän vuoksi Pirkanmaan maakuntamuseo katsoi, että hankkeen toteuttaminen edellyttää arkeologista koekaivausta.

Pirkanmaan maakuntamuseo antoi tehtävän Museoviraston koekaivausryhmälle, joka suoritti paikalla koekaivauksen kolmen päivän aikana 11.–13.6.2018. Koekaivauksen tavoitteena oli selvittää, onko hankkeen vaikutusalueella säilynyttä kiinteää muinaisjäänöstä. Suunnittelulle putkilinjalle ja maasuodattamon kohdalle kaivettiin 15 koekuoppaa, joiden yhteenlaskettu pinta-ala oli 12,25 m². Koekuopista kävi ilmi, että omakotitalon luoteispuolella moderni maankäyttö on tuhonnut mahdolliset vanhat kulttuurikerrokset. Muissa koekuopissa oli 1900-luvulla pois käytöstä jääneen pellon kyntökerros ja sen alla luontainen ja puhdas mineraalimaa. Pellon kyntökerroksesta saatiin jonkin verran historiallisen ajan löytöjä, jotka kuitenkin pääosin ajoittuvat 1900-luvulle tai korkeintaan 1800-luvulle. Vain muutama löytö on jonkin verran vanhempi, mutta yhtään selvästi 1600-lukua vanhempaa löytöä ei koekuopista saatu. Koekaivauksen perusteella hankealueella ei siis ole säilynyttä kiinteää muinaisjäänöstä.

7. LÄHTEET

Painetut lähteet ja kirjallisuus:

Matisto, Arvo & Virkkala, Kalevi (1964). *Tampereen seudun geologia*. Helsinki: WSOY

Saarenheimo, Juhani (1974). *Vanhan Pirkkalan historia*. Nokia, Pirkkala, Tampere, Ylöjärvi: Vanhan Pirkkalan historiatoimikunta.

Painamattomat raportit:

Adel, Vadim (2009). Ylöjärvi Keijärvi (Keijärvi). Historiallisen ajan kylänpaikan tarkastus 2008. Pirkanmaan maakuntamuseo.

Heikkurinen-Montell, Tuula (2009). Arkeologisen kohteen tarkastus. Ylöjärvi Keijärvi. Museovirasto.

Lähdesmäki, Ulla (2003). Arkeologisen kohteen tarkastus. Ylöjärvi, Keijärvi, Keijärvi. Pirkanmaan maakuntamuseo.

8. DIGIKUVALUETTELO

AKDG 5624:

Kuvaaja: Jan-Erik Nyman (1–10)
Sara Perälä (11)

1. Näkymä kohti tutkimuskohdetta, kuvattu pohjoisesta.
2. Näkymä kohti tutkimuskohdetta, kuvattu luoteesta.
3. Suunniteltu maasuodattamoon johtava putkilinja, kuvattu luoteesta.
4. Näkymä kohti suunniteltua maasuodattamoa ja siihen johtava putkilinja. Apulaistutkija Sara Perälä ja kaivausapulainen Henna Lindström kaivavat koekuoppia maasuodattamon kohdalla ja maanomistaja seuraa työn etenemistä. Kuvattu kaakosta.
5. Suunniteltu putkilinja pientalotontin pihapiirissä, kuvattu idästä.
6. Pientalotontin vanhat saostuskaivot, joiden kohdalle on suunniteltu asennettaksi uusi sakosäiliö ja pumppukaivo. Kuvattu koillisesta.
7. Näkymä kohti paikkaa, jossa on sijannut vuoden 1930 paikkeilla rakennettu kesähuvi, joka purettiin vuonna 1970. Kuvattu kaakosta
8. Kesärannan asuinrakennuksen kaakkoispuolella oleva maan- ja kivensekainen kumpu, kuvattu pohjoisesta.
9. Koekuoppa 4, kuvattu lännestä.
10. Koekuoppa 9, kuvattu lännestä.
11. Koekuopasta 7 löytynyt kivisaviastian pala.

9. KARTTALUETTELO

1. Yleiskartta 1:500, A3
2. Muinaisjäännösalueen rajausehdotus 1:500, A3

10. KOEKUOPPAKUVAUKSET

Nro	Koordinaatit (ETRS-TM35FIN) Lounaisnurkka	Pinta mpy (N2000)	Koko m	Syvyys m	Kuvaus
1	N: 6829023,37 E: 320237,84	119,05	0,5 x 0,5	0,25	Koekuopassa oli turpeen alla 25 cm paksu kerros multaa (Y1-1), jonka alla oli puhdasta vaaleanruskeaa hietaa (Y1-2). Hietakerros jatkuu kairauksen perusteella ainakin metrin syvyyteen. Kyseessä on mitä ilmeisimmin viereistä saostuskaivoa varten tehdyn kaivannon täyttöä. Mullasta Y1-1 löytyi savikuonan pala ja tiilen kappaleita.
2	N: 6829031,24 E: 320245,24	120,04	0,5 x 0,5	0,15	Koekuopassa oli turpeen alla 5 cm paksu kerros multaa (Y2-1), jonka alla oli soraista hiekkaa (Y2-2). Hiekassa oli jonkin verran purkujätettä, jonka seassa oli asbestipaloja. Asbestijätteen vuoksi koekuoppaa ei kaivettu syvemmälle kuin 15 cm. Kairauksen perusteella sorainen hiekka ulottuu 20 cm syvyyteen, jonka jälkeen on 60 cm paksu kerros vaaleanruskeaa hietaa. Tämän mahdollisen täyttökerroksen alla on 80 cm syvyydessä harmaa hiesu.
3	N: 6829033,07 E: 320251,96	120,23	0,5 x 0,5	0,50	Koekuopassa oli turpeen alla 10 cm paksu kerros multaa (Y3-1), jonka alla oli 15 cm paksu kerros soraista hiekkaa (Y3-2). Tämän alla oli 25 cm paksu kerros multaa (Y3-3), jonka alla oli koekuopan pohjassa harmaata hiesua (Y3-4). Mullasta Y3-1 löytyi pari rautanaulaa, tiilen kappaleita, laastin paloja, pala savikuonaa ja koksen paloja.
4	N: 6829034,55 E: 320256,94	120,36	1,0 x 1,0	0,65	Koekuopassa oli turpeen alla 35 cm paksu kerros multaa (Y4-1), jonka alla oli koekuopan pohjaan saakka harmaata hiesua (Y4-2). Mullasta Y4-1 löytyi rautaesineen katkelma, punasaviastian pala, kaakelin paloja, tiilen kappaleita, laastin pala, rautakuonan pala, savikuonan paloja ja eläimen hammas.
5	N: 6829030,91 E: 320263,60	120,40	1,0 x 1,0	0,50	Koekuopassa oli turpeen alla 25 cm paksu kerros multaa (Y5-1), jonka alla oli koekuopan pohjaan saakka harmaata hiesua (Y5-2). Mullasta Y5-1 löytyi hevosenkenkänaula, pari rautaesineen katkelmaa, tiilen kappaleita ja eläimen hammas.
6	N: 6829029,43 E: 320267,79	120,44	1,0 x 1,0	0,30	Koekuopassa oli turpeen alla 20 cm paksu kerros multaa (Y6-1), jonka alla oli koekuopan pohjaan saakka harmaata savea (Y6-2). Mullasta Y6-1 löytyi rautainen hela, pari rautaesineen katkelmaa, pala piiposliinia, pala tuluspiitä, tiilen kappaleita ja palamatonta luuta.
7	N: 6829026,75 E: 320273,16	120,38	1,0 x 1,0	0,55	Koekuopassa oli turpeen alla 30 cm paksu kerros multaa (Y7-1), jonka alla oli koekuopan pohjaan saakka harmaata hiesua (Y7-2). Mullasta Y7-1

					löytyi kivisaviastian pala, pari punasaviastian palaa, tiilen kappaleita, savikuonan pala ja pala palamatonta luuta.
8	N: 6829021,94 E: 320277,39	120,29	1,0 x 1,0	0,55	Koekuopassa oli turpeen alla 25 cm paksu kerros multaa (Y8-1), jonka alla oli koekuopan pohjaan saakka harmaata hiesua (Y8-2). Mullasta Y8-1 löytyi hevosenkenkänäula, pala ikkunalasia ja pala savikuonaa.
9	N: 6829021,73 E: 320279,94	120,22	1,0 x 1,0	0,55	Koekuopassa oli turpeen alla 30 cm paksu kerros multaa (Y9-1), jonka alla oli koekuopan pohjaan saakka harmaata hiesua (Y9-2). Mullasta Y9-1 löytyi pala tuluspiitä, tiilen kappaleita ja pala savikuonaa.
10	N: 6829023,74 E: 320284,00	120,20	1,0 x 1,0	0,35	Koekuopassa oli turpeen alla 30 cm paksu kerros multaa (Y10-1), jonka alla oli koekuopan pohjaan saakka harmaata hiesua (Y10-2). Mullasta Y10-1 alta paljastui koekuopan halki kulkeva 35 cm leveä ja mullalla täyttynyt oja (Y10-3). Mullasta Y10-1 löytyi pala kuparipeltiä, rautanaulan ja tiilen kappale.
11	N: 6829019,26 E: 320287,08	120,12	1,0 x 1,0	0,35	Koekuopassa oli turpeen alla 30 cm paksu kerros multaa (Y11-1), jonka alla oli koekuopan pohjaan saakka harmaata hiesua (Y11-2). Mullasta Y11-1 löytyi rautaesineen katkelma, punasaviastian pala ja savikuonan paloja.
12	N: 6829018,26 E: 320281,59	120,11	1,0 x 0,5	0,45	Koekuopassa oli turpeen alla 30 cm paksu kerros multaa (Y12-1), jonka alla oli koekuopan pohjaan saakka harmaata hiesua (Y12-2). Mullasta Y12-1 löytyi tiilen kappaleita.
13	N: 6829016,33 E: 320279,47	120,21	1,0 x 1,0	0,50	Koekuopassa oli turpeen alla 30 cm paksu kerros multaa (Y13-1), jonka alla oli koekuopan pohjaan saakka harmaata hiesua (Y13-2). Mullasta Y13-1 alta paljastui koekuopan itäpuoliskon kohdalla mullalla täyttynyt oja (Y13-3). Ojan pohja oli noin 50 cm syvyydessä. Mullasta Y13-1 löytyi rautanaulan, punasaviastian pala, tiilen kappale ja pala savikuonaa.
14	N: 6829016,45 E: 320284,83	120,09	1,0 x 1,0	0,35	Koekuopassa oli turpeen alla 25 cm paksu kerros multaa (Y14-1), jonka alla oli koekuopan pohjaan saakka harmaata savea (Y14-2). Mullasta Y14-1 löytyi pari palaa ikkunalasia ja pala palanutta luuta.
15	N: 6829011,76 E: 320286,6	120,05	1,0 x 1,0	0,40	Koekuopassa oli turpeen alla 25 cm paksu kerros multaa (Y15-1), jonka alla oli 10 cm paksu kerros harmaata savea (Y15-2). Tämän alla oli koekuopan pohjaan saakka harmaata hiesua (Y15-3). Mullasta Y15-1 löytyi pala astialasia.

YLÖJÄRVI Keijärvi (Keijärvi)

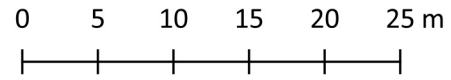
Jan-Erik Nyman 2018

Kartta 1. Yleiskartta 1:500

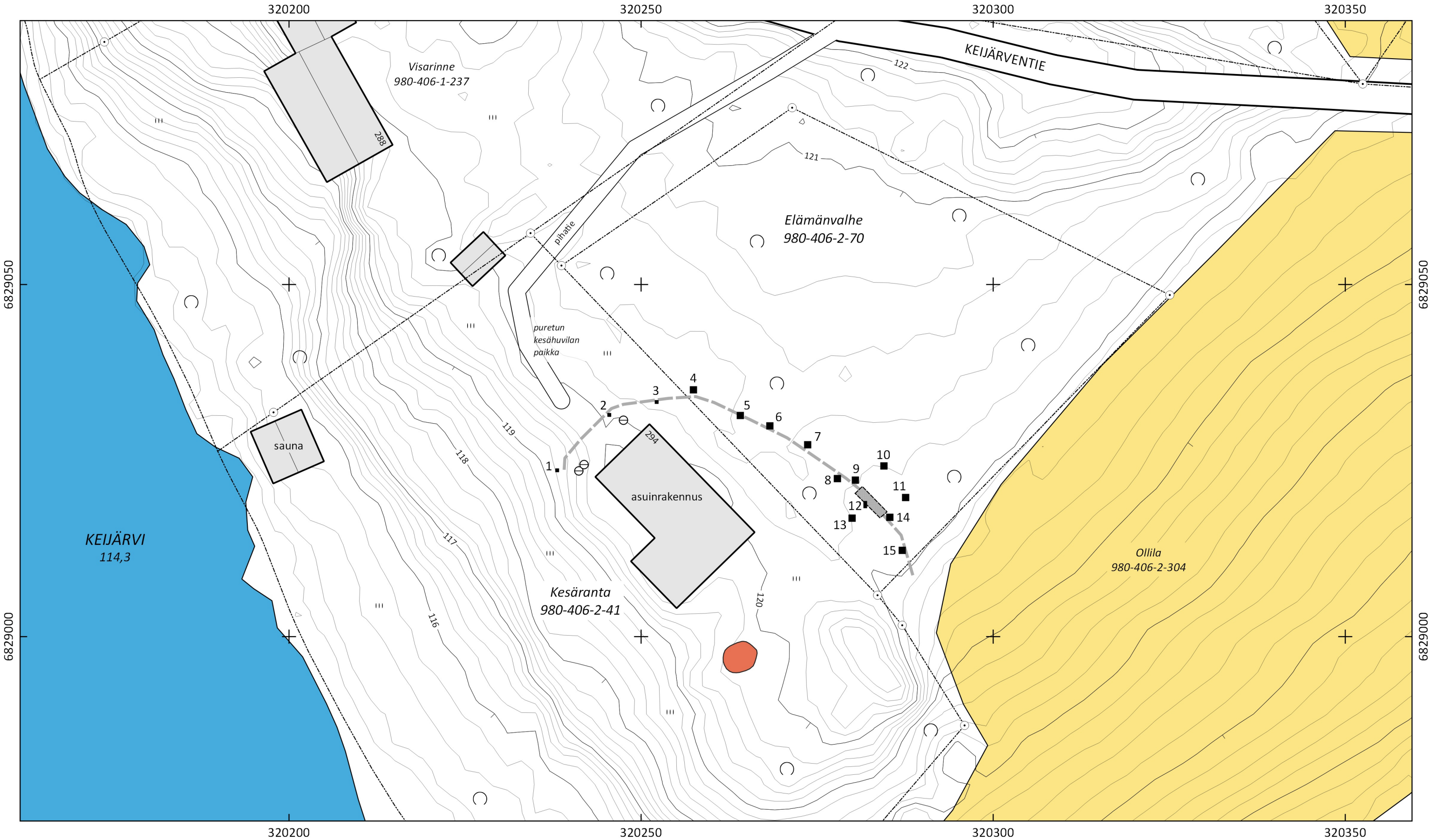
Pohjakarttana on Maanmittauslaitoksen maastokartta

Koordinaatisto ETRS-TM35FIN

Korkeuskäyrät (N2000) perustuvat Maanmittauslaitoksen kahden metrin korkeusmalliin

- koekuoppa (nro 1-15)
- ▨ suunniteltu maasuodattamo
- suunniteltu putkilinja
- kumpu
- ⊖ kaivo
- ⊙ rajamerkki
- kiinteistöraja
- ≡≡≡ nurmikko
- lehtimetsä
- pelto
- vesistö

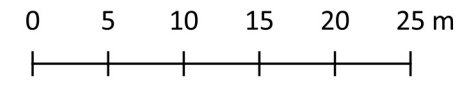
YLÖJÄRVI Keijärvi (Keijärvi)

Jan-Erik Nyman 2018

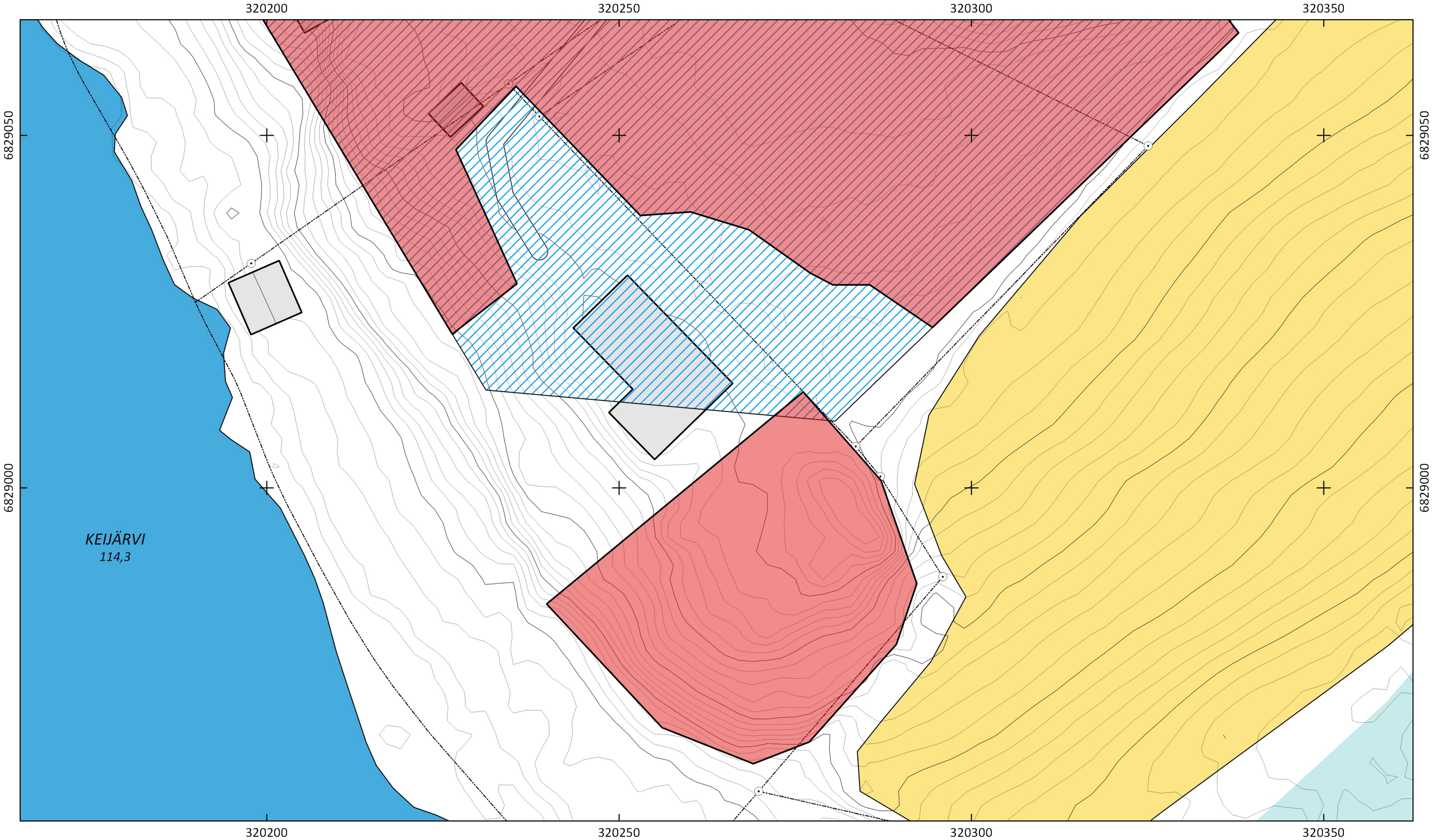
Kartta 2. Muinaisjäännösalueen rajausehdotus 1:500

Pohjakarttana on Maanmittauslaitoksen maastokartta
Koordinaatisto ETRS-TM35FIN
Korkeuskäyrät (N2000) perustuvat Maanmittauslaitoksen
kahden metrin korkeusmalliin

Aluerajauksen muutosehdotus perustuu koekaivuksen aikana
saatuihin havaintoihin ja historialliseen kartta-aineistoon.
Lopullisesta aluerajauksesta päättää arkeologisesta
kulttuuriperinnöstä vastaava suojeluviranomainen.

- ehdotettu aluerajaus
- muinaisjäännösalue (tilanne 11.6.2018)
- rajamerkki
- kiinteistöraja

Liite. Poistetut löydöt. Luetteloinut Jan-Erik Nyman						
Koekuoppa	Maayksikkö	Materiaali	Löytö	Määrä	Paino g	Kuvaus
1	Y1-1	Tiili	Tiili	3	3,5	Tiilen kappaleita.
1	Y1-1	Savikuona	Savikuona	1	36,7	Pala savikuonaa.
2	Y2-1	Tiili	Tiili	3	1,3	Tiilen kappaleita.
3	Y3-1	Rauta	Naula	2	11,9	Rautanauvoja.
3	Y3-1	Tiili	Tiili	15	59,3	Tiilen kappaleita.
3	Y3-1	Laasti	Laasti	5	38,8	Laastin paloja.
3	Y3-1	Savikuona	Savikuona	1	2,6	Pala savikuonaa.
3	Y3-1	Koksi	Koksi	7	35,9	Koksin paloja.
4	Y4-1	Rauta	Esineen katkelma	1	11,7	Rautalevyn katkelma.
4	Y4-1	Punasavi	Astia	1	3,0	Koristelematon kylkipala, jossa ei ole lasitusta.
4	Y4-1	Savi	Kaakeli	8	12,2	Kaakelin paloja, joissa osassa on valkoinen lasite.
4	Y4-1	Tiili	Tiili	12	26,7	Tiilen kappaleita.
4	Y4-1	Laasti	Laasti	1	0,6	Laastin pala.
4	Y4-1	Kuona	Rautakuona	1	38,9	Pala rautakuonaa.
4	Y4-1	Savikuona	Savikuona	5	76,6	Savikuonan paloja.
4	Y4-1	Luu	Palamaton luu	1	18,6	Eläimen hammas.
5	Y5-1	Rauta	Hevosenkänäula	1	8,9	Hevosenkänäula.
5	Y5-1	Rauta	Esineen katkelma	2	2,8	Pieniä tarkemmin tunnistamattomia raudankatkelmia.
5	Y5-1	Tiili	Tiili	14	6,2	Tiilen kappaleita.
5	Y5-1	Luu	Palamaton luu	1	0,2	Hampaan katkelma.
6	Y6-1	Rauta	Hela	1	18,9	Rautainen hela, jonka keskellä on pyöreä reikä.
6	Y6-1	Rauta	Esineen katkelma	2	10,8	Pieniä tarkemmin tunnistamattomia raudankatkelmia.
6	Y6-1	Piiposliini	Astia	1	1,0	Astian kylkipala, jonka ulkopinnassa on sinistä kasviaiheista painokuvakoristelua.
6	Y6-1	Pii	Tuluspii	1	9,4	Pala harmaata tuluspiitä.
6	Y6-1	Tiili	Tiili	9	21,2	Tiilen kappaleita.
6	Y6-1	Luu	Palamaton luu	2	1,8	Luun katkelmia.
7	Y7-1	Kivisavi	Astia	1	39,8	Koristelematon kylkipala, jonka ulkopinnassa on ruskea suolalasisitus ja sisäpinnassa kirkas suolalasisitus.
7	Y7-1	Punasavi	Astia	1	0,7	Koristelematon kylkipala, jonka sisäpinnassa on ruskea lyijylasisitus.
7	Y7-1	Punasavi	Astia	1	3,3	Koristelematon kylkipala, jossa ei ole lasitusta.

7	Y7-1	Tiili	Tiili	1	14,5	Tiilen kappale.
7	Y7-1	Savikuona	Savikuona	1	1,7	Pala savikuonaa.
7	Y7-1	Luu	Palamaton luu	1	9,9	Luun katkelma.
8	Y8-1	Rauta	Hevosenkänäula	1	5,8	Hevosenkänäula.
8	Y8-1	Lasi	Tasolasi	1	1,5	Kirkasta ikkunalasia.
8	Y8-1	Savikuona	Savikuona	1	0,5	Pala savikuonaa.
9	Y9-1	Pii	Tuluspii	1	1,2	Pala harmaata tuluspiitä.
9	Y9-1	Tiili	Tiili	7	3,6	Tiilen kappaleita.
9	Y9-1	Savikuona	Savikuona	1	2,7	Pala savikuonaa.
10	Y10-1	Kupari	Pelti	1	2,6	Pala kuparipeltiä.
10	Y10-1	Rauta	Naula	1	1,7	Pieni lankanaula.
10	Y10-1	Tiili	Tiili	1	0,5	Tiilen kappale.
11	Y11-1	Rauta	Esineen katkelma	1	30,8	Tarkemmin tunnistamaton rautaesineen katkelma. Maatalouskoneen osa?
11	Y11-1	Punasavi	Astia	1	4,3	Koristelematon kylkipala, jossa ei ole lasitusta.
11	Y11-1	Savikuona	Savikuona	3	6,0	Savikuonan paloja.
12	Y12-1	Tiili	Tiili	4	7,1	Tiilen kappaleita.
13	Y13-1	Rauta	Naula	1	6,9	Rautanaulan katkelma.
13	Y13-1	Punasavi	Astia	1	0,8	Koristelematon kylkipala, jonka sisäpinnassa on punaruskea lyijylasite.
13	Y13-1	Tiili	Tiili	1	3,3	Tiilen kappale.
13	Y13-1	Savikuona	Savikuona	1	1,3	Pala savikuonaa.
14	Y14-1	Lasi	Tasolasi	2	0,3	Vihertävää ikkunalasia.
14	Y15-1	Luu	Palanut luu	1	0,1	Palanut luu.
15	Y15-1	Lasi	Astia	1	0,1	Pala vihreää astialasia.